

ΔΙΑΚΟ ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΣ ΙΩΑΣΑΦΑΙΟΣ Ο ΘΑΣΙΟΣ

π. Δημήτριος Στρατής

Μία αξιομνημόνευτη περίπτωση εκ Θάσου αγιορείτη κατά τα νεότερα χρόνια είναι του Αγαθάγγελου Ιωασαφαίου. Πρόκειται για καλλιτεχνική φυσιογνωμία με ιδιαίτερο τάλαντο, ευαίσθητο δέκτη ζωγραφικής αντιλήψεως και ικανότητας απόδοσης διά του χρωστήρα στο πλαίσιο.

Ας αναφέρουμε όμως τα βιβλιογραφικά δεδομένα σχετικά με το πρόσωπό του και στη συνέχεια θα αναφερθούμε στην καλλιτεχνική του προσφορά.

Ο κατά κόσμον Παναγιώτης Συρόπουλος γεννήθηκε στο Καζαβίτι της Θάσου το 1925¹. Το 1935 τον πήγε ο παππούς του στο Άγιον Όρος στις Καρυές, στο κελί της Μολυβδοεκκλησιάς και τούτο προκειμένου να διευθετηθεί, κατά την αντίληψη της εποχής, το κοινωνικό πρόβλημα του ότι ο μικρός Παναγιώτης είχε συλληφθεί εκτός εννόμου σχέσεως.

Δεν γνωρίζουμε για πόσο χρονικό διάστημα έμεινε στο κελί της Μολυβδοεκκλησιάς με τις αξιομνημόνευτες τοιχογραφίες του 15ου αιώνα, που αποτελούν πέρασμα από την παλαιολόγιο ζωγραφική στην παγιωμένη μορφή της ονομαζόμενης κρητικής σχολής.

Στη συνέχεια εγκαταβίωσε στον φιλόκαλο αγιογραφικό οίκο των Ιωασαφαίων στις Καρυές, εξ ου και επωνομαζόμενος Ιωασαφαίος, ενώ κατά τη μοναχική του κουρά μετονομάσθηκε σε Αγαθάγγελο. Φαίνεται να χειροτονήθηκε μόνο διάκος, συνήθεια γνωστή στον Άθω.

Συμμοναστής του υπήρξε ο επίσης διάκος Ιωάσαφ από τη Σάμο –κατά κόσμον Ανακρέων Ευμορφούτσικος², με τον οποίον είχαν κοντινή ηλικία, κοινά ενδιαφέροντα, καλλιτεχνικές αναζητήσεις, ενώ συνδέθηκαν με παροικιώδη και υποδειγματική φιλαδελφία και χριστιανική αγάπη. Γέροντές τους και πνευματικοί ποδηγέτες τους στη μοναχική ζωή και στην αγιογραφία υπήρξαν οι ιδρυτές του

1. Μια πρώτη αναφορά για τον Αγαθάγγελο κάνουμε στο βιβλίο: Δ. Στρατή, Το νησί της Θάσου και το Άγιον Όρος, Καβάλα 1995, σ. 181-186.

2. Γεννήθηκε στους Μυτιληνιούς Σάμου το 1910. Βλ. Μ. Βαρβούνη - Στ. Κεκριδή, Αγιορείτικα μετόχια στη Σάμο, Θεσσαλονίκη 1999, σ. 13.

αγιογραφικού οίκου των Καρεών Βασίλειος και Ιγνάτιος, προερχόμενοι από το φημισμένο και μακροχρόνιας παράδοσης αγιογραφικό οίκο των Ιωασαφαίων στα Κανσοκαλύβια³.

Στην καλλιτεχνική παραγωγή αυτού του πρώτου αγιογραφικού οίκου, της οποίας συνέχεια παράλληλη, απ' ένα χρονικό σημείο και μετά, υπήρξε και αυτή του αγιογραφικού οίκου των Καρεών, θα πρέπει να αναφερθούμε προκειμένου να εντάξουμε και να κατανοήσουμε την παρουσία του Αγαθαγγέλου.

Η αδελφότητα των Ιωασαφαίων έγινε γνωστή στον πολύ κόσμο για τις εικόνες που κατασκευάστηκαν με τέχνη και επιμέλεια στο εργαστήριό της. Τα πρώτα βήματα της αδελφότητας στο έργο της κατασκευής των εικόνων έγιναν από τον ιδρυτή της, γέροντα Ιωάσαφ. Φαίνεται όμως ότι η τεχνοτροπία που ακολουθούσε παρεξέκλινε από τα παραδεδομένα της βυζαντινής τεχνοτροπίας. Και τούτο τόσο από τις εικόνες του όσο και από ένα έγγραφο του Πατριάρχη Ιωακείμ Γ', το οποίο αναφέρει:

«Οσιώτατε εν Μοναχοίς κ. Ιωάσαφ Καισαρεύ, Ζωγράφε εν Αγίω Όρει, τέκνον εν Κυρίω ημών αγαπητόν, χάρις εἴη τη οσιότητά σου και ειρήνη παρά Θεοῦ. Ευκαίρως αναγγείλαντες την λήψιν των σταλεισῶν αγίων εικόνων προαγομέθα ἤδη δηλώσαι το εξαγόμενον των ἐπὶ της τέχνης αυτῶν παρατηρήσεων ημών, ὅπερ οὐχὶ εὐάρεστον αποβαίνει. Παραλείποντες ἵνα εισέλθωμεν εἰς τους διέποντας την ωραίαν ταύτην τέχνην κανόνας και την ιστορίαν αὐτῆς ὅπως ταῦτα προσαρμόσωμεν τας παρατηρήσεις ημών σημειούμεν μόνον ὅτι καθά παρατηρούμεν ἡ ὅλη γραφή των εικόνων κατὰ τε τους χαρακτήρας, τας γραμμὰς και τον χρωματισμόν και την ενδυμασίαν ἀφίσταται πολὺ της αγιογραφικῆς, ἥτις καλλιεργηθεῖσα ἐν τη καθ' ἡμᾶς αγία Ἐκκλησία και μάλιστα ἐν Αγίω Όρει... αποκλείνει δε πρὸς την ρωσικὴν παράστασιν, την ἄλλη σχολή ου πάνυ ἐπαινετῶς μάλλον ἀκολουθήσασαν. Ἐντεῦθεν συμβαίνει ὥστε, ἐπὶ παραδείγματι, το κατεσκληκῶς και ρυτιδώδες περιγραπτέον πρόσωπον του αγίου Νικολάου και του Τιμίου Προδρόμου παρίσταται ὡς πρόσωπον ευπαρύφου και ενειδούς νεανίου, ὡσεὶ ἐν τη ποιήσει, τη διὰ λόγου ζωγραφικῆ, περιγράφεται ὄρος φαλακρόν ὡς εὐανθῆς λειμῶν. Τας παρατηρήσεις ταύτας ἐπιφέρομεν μετὰ λύπης τοσοῦτο μάλλον καθόσον ἠλπίζετο ἡ οσιότης σου, ὁ μόνος νυν ἐν Αγίω Όρει διακρινόμενος αγιογράφος, οὐδέποτε ἤθελες ἀποφασίσει ἵνα ἀποστήσῃ οὐδέ κατ' ἐλάχιστον του παρ' ἡμῖν παραδεδεγμένου τύπου και ἀποκλίνης ἀσπαζόμενος ἕτερον ξένον ἀζήλωτον, ἀλλ' ὅτι τουνατίον ἤθελες ἀγωνισθῆ ἵνα υποστηρίξῃς τούτον διὰ των ἔργων της τέχνης. Ὅθεν προτρεπόμεθα και παραγγέλλομεν συντόνως ὅπως παραιτησάμενος της ἐφέσεως του τα ξενικά ἐν τοῖς τοι-

3. Για τον αγιογραφικό οίκο των Ιωασαφαίων στα Κανσοκαλύβια βλ. Παύλου μοναχού Λαυριώτου, *Ιστορία της αδελφότητος Ιωασαφαίων του Αγίου Όρους*, Αθήνα 1996. (Ανάτυπο από το περιοδ. «Ἐφημέριος» (ἔτος ΜΔ' (1995), τεύχ. 11, ἕως ἔτος ΜΕ' (1996), τεύχ. 1).

ούτοις μιμείσθαι, επανέλθεις εις την καλλιέργειαν και ανάπτυξιν του παρ' ημίν τύπου, του μάλλον αγιοπρεπούς και πραγματικού υπέρ ου και ημείς Θεού ευδοκούντος προτιθέμεθα εις προσεχείς αισιωτέρας ημέρας προνοήσαι του δύναι την προσήκουσαν ώθησιν. Η δε του Θεού χάρις και το άπειρον έλεος ειη μεθ' αυτής»⁴.

Τα όσα παρατηρούσε ο Πατριάρχης Ιωακείμ στα τέλη του 19ου αιώνα φαίνεται να λήφθηκαν υπόψιν από την αγιογραφική αδελφότητα, την οποία ο Ευλόγιος Κουρίλας αποκαλεί «σχολή». Είναι ενδιαφέρουσα η πρώιμη αυτή παρατήρηση του Κουρίλα άσχετα με το πόσο συνειδητοποιημένη ήταν για τις καταβολές και επιδράσεις όσο και τα χαρακτηριστικά της η νέα «σχολή». Σημείωνε λοιπόν: «Είναι η μόνη σχολή, ήτις αντιγράφουσα αρχαία σχέδια βυζαντινού ρυθμού ή μεταλλάττουσα ταύτα συμφώνως προς τα τελειότερα πρότυπα της εν Ευρώπη αναγεννηθείσης τέχνης, διασώζει σήμερα τον γνησιότερον αγιογραφικόν τύπον της Ορθοδόξου Εκκλησίας της Ανατολής, όστις αφίσταται εξ ίσου του τε βαρέος και αυστηρού βυζαντινού ως και του νεωτέρου του κόσμου»⁵.

Ο τύπος και ο τρόπος αυτός της ζωγραφικής είναι επίδραση, συνέχεια, διαμόρφωση και τροποποιημένη απόδοση της νεοναζαρινής σχολής που ξεκίνησε από την Ευρώπη και καλλιιεργήθηκε κυρίως στη Ρωσία, απ' όπου εισήχθη σ' όλη την Ορθόδοξη Ανατολή και στον Άθω. Εξάλλου έχουμε μαρτυρίες ότι μέλη της αδελφότητας φοίτησαν στη Σχολή καλών Τεχνών της Οδησσού⁶.

Σίγουρα η νεοναζαρινίζουσα επίδραση προερχόταν από την «αναγεννηθείσα τέχνη» της Ευρώπης, αφίστατο από το «βαρύ και αυστηρό βυζαντινό» και έφτασε κατά τα τέλη του 19ου αιώνα και μέχρι τα μισά του 20ού να διαγράφει «τον γνησιώτερον αγιογραφικόν τύπον της Ορθοδόξου Εκκλησίας της Ανατολής».

Οι Ιωασαφαίοι είναι πρωτίστως ζωγράφοι, ανοιχτοί στα καλλιτεχνικά ρεύματα της εποχής τους, με την οποία διαλέγονται μέσα από τη μοναχική ιδιότητα. Δεν είναι μανιερίστες αντιγραφείς και απλοί χειρωνάκτες. Διαλέγονται με την παράδοση αλλά ανήκουν στην εποχή τους. Εξάλλου η παράδοση δεν νοείται παρά δυναμικά εξελισσόμενη.

Οι «Καλυβίτες Ακαδημαϊκοί», όπως εύστοχα αποκαλεί ο Σωφρόνιος Ευστρατιάδης, κατέχουν με πληρότητα τα της ζωγραφικής, δεν είναι ερασιτέχνες

4. Για τα όσα σπουδαία σχετικά με την καλλιτεχνική παραγωγή των Ιωασαφαίων και τη μετέπειτα εξέλιξη της αναφέρει η επιστολή του Πατριάρχη Ιωακείμ Γ', την οποία αναδημοσιεύουμε από την προαναφερόμενη μελέτη, βλ. παρ. μελ. σημ. 3.

5. Βλ. ό.π.

6. Βλ. Αθ. Παπά, Μητρο. Ελενουπόλεως (νυν Ηλιουπόλεως και Θείρων), «Ο αγιογραφικός οίκος των Ιωασαφαίων», Αναφορά εις μνήμην Μητροπολίτου Σάρδεων Μαξίμου (1914-1986), τ. Α', Γενεύη 1989, σ. 139-158 και του ιδίου, «Σκαρίφημα για την αθωνίτικη αγιογραφία του Κ' αιώνα», *Orthodoxie in Begegnung und Dialog, Festgabe für Metropolit Augoustinos*, p. 181-192.

εργοχειράδες, αλλά «ζωγράφοι της ματαιότητος των ανθρωπίνων, παλαιωθέντες εν τη τέχνη»⁷. Σ' αυτή την παράδοση και τακτική ανήκει ο Αγαθάγγελος. Ζωγραφίζει πρωτίστως με λάδια έργα επί παραγγελία αλλά και για το οίκημα και το ναΐσκο της αδελφότητας. Κατέχει τη «βυζαντινή» τεχνική αλλά δεν εμμένει σ' αυτή. Η ζωή, η Εκκλησία, η τέχνη δεν είναι απολιθώματα του χρόνου αλλά εξελισσόμενα γεγονότα εν δράσει. Η ρωμείκη αυτοκρατορία εκφράσθηκε με δυναμική καλλιτεχνική παραγωγή που κορυφώθηκε συγκλονιστικά στη λήξη της κατά την παλαιολόγειο περίοδο. Ενυπάρχει και βιώνεται μέσα από την αναζήτηση και την ανησυχία των μετά την άλωση χρόνων και του νεότερου καλλιτεχνικού βίου του Γένους. Ο Αγαθάγγελος εκφράζεται από τη σχολή του αγιογραφικού του οίκου και εκφράζει αντιπροσωπευτικά αυτή. Δεν δημιουργεί «βυζαντινές εικόνες» στα μέσα του 20ού αιώνα. Δεν είναι δυνατό να συμβεί αυτό που συνέβαινε με τη σχετικότητα του χρονικού ορίου της άλωσης. Μαθητεύει στις τοιχογραφίες του Πρωτάτου, σπουδάζει τη δυναμική ζωγραφική του Πανσέληνου, για τούτο και κατεξοχήν ελληνική. Επιδίδεται στην εκπόνηση αντιγράφων για ένα από τα οποία καταγράφεται η παρατήρηση: «Ψογον έργον υπό του Αγαθαγγέλου είναι ο άγ. Γρηγόριος ο Θαυματουργός. Ου μόνον το σχέδιον και η πλαστική του προσώπου είναι επιτυχής, αλλά και η ίδια έκφρασις, η καθοριζομένη υπό των εικαστικών οφθαλμών, είναι καθώς και εις το Πρωτάτον»⁸.

Πέρα από τα αντίγραφα η ζωγραφική πορεία του Αγαθαγγέλου διαγράφηκε στα πλαίσια της νεοαναζωογονητικής σχολής με την ιδιαιτερότητα που προσέδωκαν σ' αυτή οι Ιωασαφαίοι. Συνεπείς στα όσα προέτρεπε ο Πατριάρχης Ιωακείμ στους πνευματικούς προγόνους προσπαθούσαν συνεχώς εντελέστερα να «ωραιοποιούν» και να «γλυκαίνουν» τα βυζαντινά πρότυπα κατά την αντιγραφή τους. Με τον καιρό δημιουργήθηκαν ευάριθμα έργα, προϊόντα της σχολής τους, τα οποία κατέστησαν πρότυπα, ανταποκρινόμενα κυρίως στην αισθητική της ρωσικής Εκκλησίας αλλά και όλης της Ανατολής.

Ο Αγαθάγγελος βάδισε πιστά στα χνάρια της Σχολής των Ιωασαφαίων, δούλεψε με βάση τα πρότυπά της, την τεχνική της (κυρίως ελαιοχρώματα). Μελέτησε όμως και τα βυζαντινά πρότυπα. Παρόλο που ενέταξε τη δημιουργία του στα πλαίσια του αγιογραφικού του οίκου και ποτέ δεν υπέγραψε με το όνομά του έργα, τον θυμούνται ως καλλιτεχνική ιδιοφυΐα όσοι γνώρισαν τον ίδιο και τη ζωγραφική του τέχνη. «Ανήκε εις τας εκρηκτικάς εκείνας φύσεις, εις τας οποίας το βλέμμα των οφθαλμών ουδέν άλλον αναδίδει ή σπινθήρας της καλλιτεχνικής φλογός, η οποία κατακαίει το είναι των. Πλούσιον τάλαντον με ποικίλας καλλι-

7. Βλ. Παύλου Λαυριώτου, Ιστορία..., ό.π., σ. 33.

8. Βλ. Κ. Καλοκύρη, Άθως, Θέματα Αρχαιολογίας και Τέχνης, Αθήναι 1963, σ. 261.

τεχνικάς εκδηλώσεις. Διήλθεν εκ της ξυλοτεχνίας, της μικροτεχνίας και της διακοσμητικής, αλλά κατέληξεν εις την αιογραφίαν... Αξιοπρόσεκτον ότι εις τα αντίγραφα αυτού δεν παρασύρεται από τας εκρήξεις της καλλιτεχνικής του ιδιοσυγκρασίας, αλλά χαλιναγωγών αυτήν, παραμένει πιστός εις τα πρότυπα»⁹.

Το πηγαίο και έμφυτο ταλέντο του δεν θα ήταν άστοχο να το ανάγουμε στην καταγωγή του από τη Θάσο, πατριδα του μεγαλύτερου ζωγράφου της αρχαιότητας, του Πολύγνωτου. Η μαθητεία του στη σχολή των Ιωασαφαίων έγινε χώρος καλλιέργειας και εφοδίων. Η πρόβλεψη «ότι πολλά θα προσφέρη εις τον Άθω, εάν η άσκησις του εις την τέχνην συνεχισθή με τον αυτό πάντοτε ρυθμόν» περιορίσθηκε από το σύντομο του βίου του, αφού έμελλε να τελευτήσει σε ηλικία μόλις 49 ετών, στις 16 Φεβρουαρίου 1974.

Βέβαια, η προσφορά στην τέχνη μπορεί να καταξιωθεί και μόνο από λίγες πινελιές, αφού σ' αυτή «το ευ» ορίζεται από τον Πολύκλειτο ως συνάρτηση και αποτέλεσμα «πολλών και μικρών αριθμών (ποσοτήτων)».

Θυμάμαι το μακαρίτη Γ. Τσαρούχη πώς έσκυβε πάνω στα έργα του Αγαθαγγέλου, ψάχνοντας τη στιλπνή και ευγενή ματιέρα των ελαιογραφιών του. Μου εξηγούσε πως ο Αγαθάγγελος είχε κατανοήσει την τεχνική με την οποία οι ζωγράφοι της Αναγέννησης δούλευαν πρόσωπα και σώματα σε φόντο κίαρο σκούρο, δίνοντας λύσεις στο πρόβλημα του κάμπου του έργου και σβήνοντας απαλά σαρκώματα και προπλασμούς, πλησιάζοντας όλο και πιο κοντά με χρωματικές διαβαθμίσεις στο σκούρο φόντο¹⁰ της ελαιογραφίας, που συνήθιζε να εκτελεί πάνω σε κατεργασμένες επιφάνειες μουσαμά, ξύλου και λαμαρίνας.

Μετά αναφερόμασταν στις καλλιτεχνικές βιολογικοπνευματικές καταβολές του. Συνειδητά ή ασυνειδητά οι χρωματικές του επιλογές στρέφονται γύρω από τα πολυγνώτεια χρώματα (άσπρο, μαύρο, ώχρα, κόκκινο) που δημιουργούν αισθητικές συγκινήσεις, του πρωτοουργού Έλληνα χρωστήρα¹¹. Κι ήταν οι μνήμες πολλές και τώρα δυσπερίγραπτες. Ο Πολύγνωτος από τη Θάσο στη Στοά των Αθηνών, στην Ακαδημία του Πλάτωνα, κι ο Πλάτων ατενίζοντας τα έργα του γράφει περί κάλλους και αισθητικής¹². Ο Αγαθάγγελος από τη Θάσο στον Άθω, κι ο Τσαρούχης να μου λέει πως η τέχνη του ακόμη δεν δικαιώθηκε, δεν κατανοήθηκε. Βέβαιος ότι θα συμβεί με το ρυθμό που τα της τέχνης και τα του Θεού ξέ-

9. Βλ. ό.π.

10. Αναφορές στις τεχνικές αυτές βλ. στα βιβλία του Γ. Τσαρούχη, Λίθον ον απεδοκίμασαν οι οικοδομούντες, Ως στρουθίον μονάζον επί δώματος, Εγώ ειμί πτωχός και πένης, Αγαθόν το εξομολογείσθαι, έκδ. Καστανιώτη και Ιωάννης Τσαρούχης υπό Αλεξίου Σαββάκη, έκδ. Καστανιώτη.

11. Για τον Πολύγνωτο το Θάσιο βλ. Πλίνιος ο πρεσβύτερος, Περί της αρχαίας ελληνικής ζωγραφικής, 35ο βιβλίο της «Φυσικής Ιστορίας», μτφρ. από τα λατινικά Τ. Ρούσσος - Αλ. Λεβίδης, έκδ. Άγρα, εικ. 12, σ. 281.

12. Βλ. μελέτη Μ. Ανδρόνικου, Ο Πλάτων και η Τέχνη. Οι Πλατωνικές απόψεις για το ωραίο και τις εικαστικές τέχνες, έκδ. Νεφέλη.

ρουν να ωριμάζουν.

Μας συγκινούσε το φως των έργων του που ανακεφαλαίωνε χωνεμένες τεχνικές Δύσης και Ανατολής για την απόδοσή του. Η μελαγχολία του απομεσημέρου σε έργα της σταύρωσης και η ατμοσφαιρική γαλήνη του υποφώσκοντος όρθρου της Ανάστασης που περιέβαλε τα φοβισμένα πρόσωπα των μαυροφύρων γυναικών. Ο εξαστράπτων Άγγελος να παιχνιδίζει χρωματικά αντιμαχόμενος το σκούρο του σκότους που σε λίγο θα υποχωρούσε. Τα ροδαλά πρόσωπα των μυροφόρων, τα πολύπτυχα ελληνιστικά ιμάτια, με εξαντλητικές λεπτομέρειες αποδοσμένα, ζωντανεύουν συγκινητικές θύμησες του Γένους στο σύθλαμο των αθωνικών καταλυμμάτων, στον αρχοντικό και καταστόλιστο οίκο των Ιωασαφαίων.

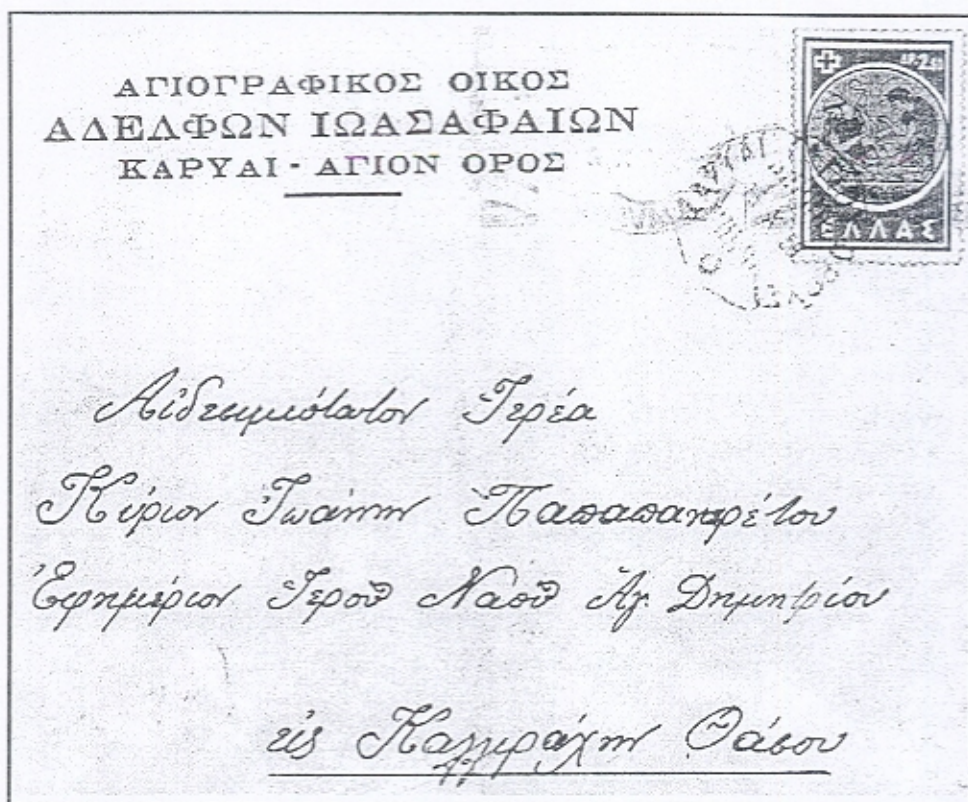
Γράφοντας για τον Αγαθάγγελο δεν κατορθώνω να μην εμβάψω τον κάλαμο σενάματα ποιητικά που δονούν συγκινήσεις για τον ποιητή του χρωστήρα, για τον ευαίσθητο δέκτη των καλλιτεχνικών ερεθισμάτων, το διάκονο των χρωμάτων, το μοναχό των πολυπροσώπων συνθέσεων, τον ομοπάτριο Αγαθάγγελο που πάντα διατηρούσε σχέσεις με την εράσμιο γενέτειρα Θάσο.

Μέχρι σήμερα στον Πρίνο η αδελφότητα των Ιωασαφαίων κατέχει ικανό αριθμό ελαιοδένδρων διατηρώντας επαφές με το νησί. Αρκετές φορές είχα συναντήσει στο φιλόξενο οίκο τους το μακαριστό σήμερα ετεροθαλή αδελφό του Αγαθαγγέλου Νίκο Γαλάνη. Σ' αυτόν οφείλω τα λίγα βιογραφικά δεδομένα καθώς και κάποιες φωτογραφίες του διακο-Αγαθαγγέλου.

Σε πολλούς ναούς και εξωκλήσια της Θάσου απαντώνται νεότερα έργα των Ιωασαφαίων των Καρυών. Πέρα από την ύπαρξη των εικόνων δύο γραπτά τεκμήρια επιβεβαιώνουν τις σχέσεις του αγιογραφικού οίκου του Αγαθαγγέλου με τον εφημέριο του ενοριακού ναού Αγίου Δημητρίου Καλλιράχης Ιωάννη Παπαπαναρέτου¹³. Δύο επιστολές με ημερομηνίες 11 Οκτωβρίου 1959 και 9-12-1960 αντίστοιχα των Ιωασαφαίων προς τον εν λόγω ιερέα διαπραγματεύονται την ιστόρηση εικόνων της Κοίμησης της Θεοτόκου και του Προδρόμου που βρίσκονται σήμερα στον ενοριακό ναό του Αγ. Νικολάου Σκάλας Καλλιράχης Θάσου¹⁴.

13. Για τον ιερέα Ιωάννη Παπαπαναρέτου κάνουμε λόγο στις μελέτες μας, βλ. Το νησί της Θάσου, ό.π., σ. 213 και π. Δ. Στρατή, Ο Άγιος Νεομάρτυρας Ιωάννης ο Θάσιος (+1652), Γυμνασιολογική και ιστορική μελέτη, έκδ. Άθως, Αθήνα 2002, σ. 137-138, όπου γίνεται λόγος για την παραγγελία από τον εν λόγω εφημέριο της εικόνας του Θασίου Νεομάρτυρα Ιωάννη, που φιλοτεχνήθηκε από τον Αγαθάγγελο και βρίσκεται σήμερα στον ενοριακό ναό του Αγ. Δημητρίου Καλλιράχης Θάσου.

14. Κατά τα αναφερόμενα στις επιστολές έτη 1959-60 συστήθηκε η ενορία του Αγ. Νικολάου Σκάλας Καλλιράχης Θάσου. Οι εν λόγω εικόνες, όπως και πολλές άλλες σε ναούς της Καλλιράχης, δωρήθηκαν από τη μοναχή Ευφημία, κατά κόσμον Ευαγγελία Χατζηαργυροπούλου. Στην εν λόγω ελεήμονα μοναχή φαίνεται να αποστέλλουν οι Ιωασαφαίοι το βιβλίο του Αγαπίου Λάνδου «Αμαρτωλών σωτηρία», που γνώρισε ευρύτατη αποδοχή και κυκλοφορία στο σώμα της Εκκλησίας από το 1641 που πρωτοεκδόθηκε στη Βενετία.

Ο φάκελος που περιείχε την πρώτη επιστολή που έστειλε ο διακο Αγαθάγγελος στον ιερέα Ι. Παπαπαναγέτου.

Δημοσιεύουμε αυτούσια τα δύο αυτά επιστολικά κείμενα¹⁵ για τη μνήμη του «λόγου δόσεως και λήψεως»¹⁶ Αθωνιτών και Θασιών στα μέσα του εκπνεύσαντος 20ού αιώνα.

ΕΓΓΡΑΦΑ

1

ΑΓΙΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ
ΑΔΕΛΦΩΝ ΙΩΑΣΑΦΑΙΩΝ
ΚΑΡΥΑΙ - ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ
Αριθ. Πρωτ. 485

Εν Καρυαίς Αγ. Όρους τη 11 Οκτωβρίου 1959

Αιδεσιμώτατον Ιερέα

15. Τις επιστολές μέσα στους φακέλους αποστολής τους εντοπίσαμε τυχαία σε χαρτική ύλη προς απόβλητα.

16. Φιλίππ., 4, 15.

Κύριον Ιωάννην Παπαπαναρέτου
Εφημέριον Ιερ. Ναού Αγ. Δημητρίου
εις Καλλιράχην Θάσου

Αγαπητέ εν Χριστώ αδελφέ, χαίρε εν Κυρίω.

Ελάβομεν την από 3ης οδεύοντος μηνός αδελφικήν σας επιστολήν καθώς και την εκ δραχ. 800 ταχ/κήν επιταγήν ως προκαταβολήν της εικόνας της Κοιμήσεως της Θεοτόκου και σας ευχαριστούμε.

Η εικόν θα γίνει κατά την επιθυμίαν σας και κάτωθεν θα γράψωμε το όνομα της δωρητριάς «Ευαγγελινής Κ. Χ#Αργυροπούλου» θα σας κάμωμε δε και τον πίνακα των ονομάτων, ως τα έχετε εν τη επιστολή σας.

Τώρα θα θέσωμεν την εικόνα εις ενέργειαν και εν καιρώ όταν συν Θεώ τελειώση, θα σας ενημερώσωμε σχετικώς διά την αποστολήν της τίνι τρόπω θα γίνη, ή με πλοιάριον κατ' ευθείαν εις Θάσον ή μέσω Καβάλας.

Επί τούτοις διατελούμεν μετ' αδελφικής αγάπης
ασπαζόμενοι υμάς εν Χριστώ
υμέτεροι
Αδελφοί Ιωασαφαίοι

2

ΑΓΙΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ
ΑΔΕΛΦΩΝ ΙΩΑΣΑΦΑΙΩΝ
ΚΑΡΥΑΙ - ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ
Αριθ. Πρωτ. 719

Εν Καρυαίς Αγ. Όρους τη 9-12-1960

Αιδεσιμώτατον Ιερέα
Κύριον Ιωάννην Παπαπαναρέτου
Καλλιράχη Θάσου

Αγαπητέ αδελφέ Παπά Ιωάννη

Χαίρε πάντοτε εν Κυρίω

Ελάβομεν την από 2-12-60 αδελφικήν υμών επιστολήν και είδομεν την αιτίαν της προ μηνών σιωπής σας.

Ήδη μετά την πρόσφατον αυτήν συνεννόησίν μας, συμφωνούμεν κατά την εντολήν σας ίνα αι ήδη έτοιμαι εικόνες του Θείου Ευαγγελισμού και του Προδρόμου παραμείνουν ενταύθα μέχρι του Πάσχα, οπότε ερχόμενος θα τας παραλάβη ο κ. Καπραβέλας.

Σήμερον ελάβομεν και την εκ δραχμών 750 ταχ/κήν επιταγήν ως προκαταβο-

λήν της εικόνας του Ευαγγελισμού και σας ευχαριστούμε.

Το βιβλίον Αμαρτωλών Σωτηρία της Οσιωτάτης αδελφής Ευφημίας θα στείλωμεν κατ' αυτάς και σας παρακαλούμε να μας γνωρίσητε την λήψιν αυτού προς ησυχίαν μας.

Μετά αδελφικών εν Κυρίω ασπασμών
υμέτεροι

Αδελφοί Ιωασαφαίοι Αγιογράφοι